

سقوط نظام دوقطبی؛ اولین تجلی تأثیر نقش آفرینی سیاسی شیعه بر ساختار جهانی

نماد و نمود سیاسی شدن شیعه را در چارچوب انقلاب اسلامی می‌تواند دید و اولین تأثیر مهم نقش آفرینی سیاسی شیعه بر ساختار جهانی، بسترسازی برای بر هم خوردن موازنه قدرت در جهان و سقوط نظام دوقطبی در دوران جنگ سرد بود.

نماد و نمود سیاسی شدن شیعه را در چارچوب انقلاب اسلامی می‌تواند دید و اولین تأثیر مهم نقش آفرینی سیاسی شیعه بر ساختار جهانی، بسترسازی برای بر هم خوردن موازنه قدرت در جهان و سقوط نظام دوقطبی در دوران جنگ سرد بود.

به گزارش خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)، محمدرضا حافظ‌نیا، رئیس انجمن ژئوپلیتیک ایران و رئیس نخستین همایش علمی «ژئوپلیتیک شیعه»، در این همایش که امروز سه‌شنبه، 16 آبان‌ماه، با پیام تصویری آیت‌الله‌العظمی جواد آملی و با حضور شخصیت‌های برجسته علمی کشور در دانشگاه تهران آغاز به کار کرد، به ارائه سخنرانی پرداخت.

بنا بر این گزارش، پس از قرائت پیام تصویری آیت‌الله‌العظمی جواد آملی و ارائه گزارش توسط سیدعباس احمدی، دبیر این همایش، حافظ نیا طی سخنانی گفت: درباره ژئوپلیتیک شیعه دیگران بیش از ما کار کرده‌اند و برای اولین بار یک جغرافیدان فرانسوی در این باره اثری نگاشت. این موضوع مهم به دلایل متعددی در کشور ما مغفول مانده و برگزاری این همایش می‌تواند در طرح این موضوع و تبدیل ایران به قطب ژئوپلیتیک شیعه مؤثر باشد.

وی ادامه داد: شیعه مانند هر پدیده دیگری، یک پدیده چند بعدی است که هر بعدی از ابعاد آن می‌تواند موضوع مطالعه یکی از رشته‌های علمی قرار گیرد؛ ژئوپلیتیک یکی از ابعاد مهم آن است. این مفهوم ترکیبی متشکل از سه مؤلفه جغرافیا، سیاست و قدرت است و شیعه به عنوان یک پدیده جغرافیایی و انسانی در جهان، به صورت پیوسته یا غیرپیوسته قلمرو و جغرافیای مشخصی دارد.

رئیس انجمن ژئوپلیتیک ایران ادامه داد: شیعه از اواخر قرن بیستم سرشت سیاسی پیدا کرد و یا به عبارت دیگر سرشت سیاسی آن بازسازی و احیا شد و این پدیده امروز در مناسبات قدرت نقش آفرینی می‌کند. امروز شیعه هم در ساخت‌های قدرت مؤثر است و هم خود در تکاپوی قدرت است تا بتواند حق خود را بازیابد و موقعیتی طبیعی و منطقی در دنیای امروز چه در سطح منطقه و چه در سطح جهان پیدا کند.

وی با اشاره به این‌که نماد و نمود سیاسی شدن شیعه را در چارچوب انقلاب اسلامی می‌تواند دید، عنوان کرد: انقلاب اسلامی در واقع تجلی سیاسی شدن شیعه در اواخر قرن بیستم و موتور محرکه انرژی سیاسی شیعه بود. امروز جمهوری اسلامی به عنوان یک حکومت شیعی یکی از بازیگران مهم عرصه بین‌الملل است و این نقش را همواره به طور رسمی و غیر رسمی به نمایش گذاشته است.

حافظ‌نیا تصریح کرد: وقتی شیعه توسط انقلاب اسلامی میدان‌دار سیاست در فضای ایران شد، وارد عرصه قدرت و مناسبات در ساخت‌های قدرت منطقه‌ای و جهانی شد و اولین تأثیر مهم این رخداد بسترسازی برای بر هم خوردن موازنه قدرت در جهان و سقوط نظام دوقطبی بود و شروع ریزش نظام دوقطبی در دوران جنگ سرد با انقلاب اسلامی آغاز شد و این امر خود نشانگر تأثیر شیعه بر ساختار جهانی است.

وی اضافه کرد: انقلاب اسلامی با وجود آن‌که شروع کننده نقش آفرینی سیاسی شیعه بود، اما از همان ابتدا دغدغه آن نه فقط شیعه، بلکه تمامی مسلمین و دنیای اسلام بود. در گفتمان انقلاب اسلامی و اسناد رسمی آن، از جمله قانون اساسی، هدف اساسی جمهوری اسلامی پرداختن به شیعه نیست، بلکه شیعه نقطه عزیمت به سوی عزت مسلمانان است.

رئیس نخستین همایش علمی «ژئوپلیتیک شیعه» تصریح کرد: دغدغه شیعه نجات مسلمانان از سلطه سیاست جهانی و اتحاد جهان اسلام بود و می‌خواست تا از تمام ظرفیت و اقتدار خود در سطح نظری و عملی خود برای عزت مسلمانان استفاده کند و دفاع از مسلمانان در بوسنی، فلسطین، میانمار و... نشانگر این مطلب است.

وی ادامه داد: جمهوری اسلامی پیشگام به عزت رساندن مسلمانان است و شیعه آغازگر موج سیاسی شدن با هویت دینی و مذهبی و محرك جنبش‌های دین‌پایه در جهان اسلام و حتی در خارج از جهان اسلام است. بنابراین ما باید این نگاه توأم با ترس را درباره این‌که مباحث ژئوپلیتیک شیعه می‌تواند شکاف بین شیعه و سنی ایجاد کند را دور بریزیم؛ چرا که سرشت ژئوپلیتیک شیعه دامن زدن به مسئله اختلاف نیست.

حافظ‌نیا مباحث مربوط به ساختارشناسی سازه انسانی شیعه در جهان، سیستم‌شناسی این سازه شیعی و آسیب‌شناسی آن را از جمله محورهای مهم مورد بحث در باب ژئوپلیتیک شیعه خواند و اظهار کرد: هدف همایش علمی «ژئوپلیتیک شیعه» آن است که این سازه انسانی شیعی توسط خود شیعیان مورد مطالعه قرار گیرد؛ تاکنون غالباً چنین بوده که ما از زبان دیگران با شیعه آشنا می‌شدیم و از مطالعات آنان بهره می‌گرفتیم و شیعه و به طور کلی شرق، موضوع مطالعه دیگران بود و از جمله «ژئوپلیتیک شیعه» را نیز از دریچه نگاه دیگران می‌دیدیم.

وی خاطرنشان کرد: این همایش می‌تواند گامی به سوی نوعی خودنگری باشد تا ما با نگاه و تصویری درست خود را مورد مطالعه قرار دهیم و چه بسا که تصویر ما با تصویری که دیگران از ما ارائه داده‌اند، بسیار متفاوت باشد. موضوع «ژئوپلیتیک شیعه» در جامعه ما بکر و مغفول مانده و مطالعه آن و گسترش پژوهش‌های آکادمیک درباره این موضوع می‌تواند نگاه ما را نسبت به شیعه روشن‌تر کند.

رئیس انجمن ژئوپلیتیک ایران هدف دیگر همایش علمی «ژئوپلیتیک شیعه» را شناخت ظرفیت‌ها و چالش‌های پیش روی این سازه انسانی شیعه در دنیا برشمرد و گفت: شیعه اکنون با مشکلات و چالش‌های ژئوپلیتیکی بسیاری روبروست و لازم است تا این مسئله مورد مطالعه و تحقیق قرار بگیرد تا شیعه نقش خود را به عنوان یک نیروی آگاهی دهنده به خوبی ایفا و بسیج عمومی جهان اسلام در مقابله با نظام سلطه را یاری کند.